

160

Europees Hof voor de Rechten van de Mens
27 maart 2011, nr. 10390/09
(Spielmann (President), Fura, Zupančič,
Power-Forde, Yudkivska, Nußberger, Potocki)
Noot mr. R. de Bree

**Eerlijk proces. Boeteoplegging door politie.
Summiere procedure bij veroordeling voor
niet-ernstige feiten, uitblijven mondelinge en
openbare zitting.**

[EVRM art. 6 lid 1]

Berdajs wordt op 14 april 2007, terwijl hij een vrachtwagen bestuurt, staande gehouden door de politie op verdenking van het in strijd met verkeersregels vervoeren van een te zware lading. De politie vraagt hem de vrachtwagen te wegen, maar hij start met het afladen daarvan, terwijl hij daarbij uitlegt dat zijn superieur hem die opdracht heeft gegeven. Daarop legt de politie Berdajs een boete op van EUR 2.503 wegens het niet meewerken aan de vordering tot weging van de vrachtwagen, in strijd met ter zake doende bepalingen van het verkeersrecht.

Op 23 augustus 2007 dient Berdajs een verzoek in tot rechterlijke toetsing van de boete. Hij beroept zich daarbij o.a. op de onschuldpresumptie en stelt in dat verband dat enkel een rechter en niet de politie een schuldvaststelling kan doen. Op 20 augustus 2008 wordt het bezwaar van Berdajs tegen de boete door de rechtbank van Ljubljana niet-ontvankelijk verklaard. De rechtbank stelt daarbij dat Berdajs een gestandaardiseerd verzoek tot rechterlijke toetsing heeft ingediend, waarin hij enkel algemene aantijgingen heeft geuit en zich op het standpunt heeft gesteld dat bepalingen van de Grondwet zijn geschonden. De rechtbank stelt in het bijzonder vast dat Berdajs niet op heldere wijze heeft aangegeven waarom de bevindingen van de politie niet juist zouden zijn en ook niet heeft gesteld dat hij het delict niet zou hebben gepleegd. Zijn algemene opmerkingen zouden geen twijfels doen ontstaan ten aanzien van de feiten zoals deze door de politie zijn vastgesteld. Ten aanzien van de procedurele schendingen waarover Berdajs klaagt stelt de rechtbank o.a. vast dat de politieagenten op basis van de nationale wet ter zake van dit niet-ernstige feit bevoegd waren tot boeteoplegging door toepassing van een summiere procedure. De rechtbank stelt tevens vast dat Ber-

dajs, die over een rijbewijs beschikt, zich bewust had dienen te zijn van het ter zake doende verkeersrecht en dat de politie het recht op de juiste wijze heeft toegepast.

Op 16 september 2008 stelt Berdajs appel in bij het Constitutioneel gerecht. Hij stelt daarbij dat eerlijke proceswaarborgen zijn geschonden, in het bijzonder omdat de boete niet via een rechterlijke procedure is opgelegd, dat hij door de politie is veroordeeld en dat hij daardoor zijn constitutionele rechten op rechterlijke bescherming, een openbaar proces en op verdediging niet heeft genoten. Tevens klaagt hij dat geen gewoon rechtsmiddel beschikbaar is tegen het besluit van de rechtbank. Zijn beroep wordt op 24 september 2008 door het Constitutioneel Gerecht niet-ontvankelijk verklaard. In Straatsburg klaagt Berdajs over schending van art. 6 EVRM omdat hij veroordeeld is zonder een mondelinge en openbare zitting voor een gerecht. Het EHRM stelt vast dat in dit soort zaken een openbare zitting niet noodzakelijk hoeft te zijn indien kwesties van betrouwbaarheid of betwisting van de feiten, die nopen tot een mondelinge presentatie van het bewijs of kruisverhoren van getuigen, niet aan de orde zijn en de verdachte adequate gelegenheid heeft gekregen zijn verdediging schriftelijk te voeren en het bewijs tegen te spreken. In dit geval gaat het om een niet-ernstig verkeersfeit, dat niet valt onder de traditionele categorieën van het strafrecht. Het gaat hier wel om een veroordeling die uitsluitend gebaseerd is op de verklaringen van politieagenten omtrent hetgeen zij persoonlijk hebben waargenomen en aldus niet via een objectieve methode, zoals een snelheidsmeting of een alcoholtest, hebben vastgesteld. In dergelijke zaken kan een mondelinge zitting noodzakelijk zijn voor de bescherming van de belangen van de verdachte, voor zover het daarbij zou gaan om het toetsen van de betrouwbaarheid van de bevindingen van de politieagenten. Niettemin stelt het Hof vast dat Berdajs, ondanks dat hij de mogelijkheid had om de bevindingen van de politie tegen te spreken, zich heeft beperkt tot wat door nationale gerechten als een gestandaardiseerd verzoek tot rechterlijke toetsing is aangemerkt. Daarin waren geen argumenten opgenomen ten aanzien van de materiële aspecten van het delict. Berdajs stelde enkel dat hij niet in strijd met verkeersregels zou hebben gereden zonder dat hij daarbij specifieke details heeft genoemd. Hij heeft algemeen kritiek geuit over het nationale recht ten aanzien van summiere procedures gevoerd door de politie en heeft bezwaar gemaakt tegen een niet nader gespecificeerd meetapparaat en methode.

Het Hof stelt vast dat, gelet op het feit dat een verdachte bij een verzoek tot rechterlijke toetsing de mogelijkheid heeft om argumenten aan te dragen dat een mondelinge zitting noodzakelijk is, een systeem waarin het besluit of een mondelinge zitting noodzakelijk is aan de discretie van de rechter wordt overgelaten, niet per se in strijd is met de waarborgen van art. 6 EVRM. In dit soort zaken met betrekking tot summiere procedures bij niet-ernstige feiten zal de noodzaak voor een mondelinge zitting daarom niet alleen afhankelijk zijn van de aard van het delict maar ook van de in een verzoek tot rechterlijke toetsing aangedragen argumenten. Nu Berdajs in zijn verzoek tot rechterlijke toetsing heeft nagelaten de door de politie vastgestelde feiten aan te vechten, is het Hof van oordeel dat de rechtbank de zaak adequaat kon afdoen op basis van het dossier. Het Hof stelt derhalve vast dat de rechterlijke discretie in deze zaak is toegepast op een wijze die in overeenstemming is met art. 6 EVRM en dat het uitblijven van een mondelinge zitting gerechtvaardigd was. Deze conclusie geldt ook ten aanzien van de klacht van Berdajs ten aanzien van het uitblijven van een openbare zitting. Het Hof acht beide klachten aldus als kennelijk ongegrond niet-ontvankelijk. De overige klachten van Berdajs over schending van art. 6 en art. 13 EVRM worden eveneens als kennelijk ongegrond niet-ontvankelijk verklaard.

Berdajs
tegen
Slovenië

The Law

A. Lack of an oral and public hearing under Article 6

The applicant complained that he had not had an oral and public hearing before a court, in breach of his right to a fair trial as provided for in Article 6 § 1 of the Convention, which, as far as relevant, reads as follows:

“1. In the determination of ... any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing... by [a] ... tribunal ...”

1. The parties' arguments

The Government argued that Article 6 was not applicable to the present case. Firstly, the offence in question was set out in the Road Traffic Safety Act, and not in the Penal Code. The proceedings were governed by the MOA, and not the Criminal

Procedure Act. Secondly, the sanction was not a punishment but was aimed at preventing the applicant from reoffending. There was no possibility of imprisonment in the present case. Finally, the Government submitted that the offence in question was of a general nature and concerned an undefined group of people.

The Government further pleaded non-exhaustion of domestic remedies, submitting that the applicant had not advanced relevant arguments in his constitutional appeal to indicate that his case was of constitutional importance, which was one of the admissibility grounds.

Lastly, the Government argued that a hearing had not been held because there had been no need for an oral presentation of the applicant's arguments. In his request for judicial review, the applicant seemed not to have been complaining about the minor offence in question but about an offence of improper driving. Since his conviction concerned only the fact that he had not allowed the officers to weigh his truck, his allegations concerning the measuring method and device did not need to be assessed by the court. The remaining arguments concerned only points of law. The Government further submitted that the police officer had conducted an oral procedure at the time of the incident, thus the applicant had been immediately informed of the charges against him. The summary proceedings had been conducted as stipulated in the MOA. The applicant had not challenged the officers' establishment of facts, the legal qualification of the offence, or the sanction, nor had he requested to examine witnesses.

The applicant submitted that Article 6 should be applicable to the proceedings in question as he had been charged and convicted of an offence.

The applicant argued that he had been charged and convicted by the same body, namely the police, and that the judicial review of the process had been inadequate, in particular as it did not afford him a hearing.

2. The Court's assessment

As regards the Government's objection concerning the applicability of Article 6, the Court notes that it has already been rejected in *Flisar v. Slovenia* (no. 3127/09, §§ 25-26, 29 September 2011). It sees no reason to reach a different conclusion in the present case. Article 6 should therefore apply to the proceedings concerned.

As to the objection concerning exhaustion of domestic remedies, the Court likewise notes that such objection has been rejected in the *Flisar v. Slovenia* judgment (§ 27). Having regard to the fact that the arguments on which the Government relied in the aforementioned and in the present case are the same, the Court finds no reason to depart from its findings in *Flisar* (ibid.) and therefore rejects this objection.

The Court notes that the principles regarding the requirement of an oral hearing in proceedings concerning minor offences were set out in *Suhadolc v. Slovenia* ((dec.), no. 57655/08, 17 May 2011) and *Flisar* (cited above, §§ 33-35). It observes in particular that in this kind of case an oral hearing may not be required where there are no issues of credibility or contested facts which necessitate an oral presentation of evidence or cross-examination of witnesses and where the accused was given an adequate opportunity to put forward his case in writing and to challenge the evidence against him (see *Flisar*, ibid., and *Jussila v. Finland* [GC], no. 73053/01, §§ 41-42, 47-48, ECHR 2006 XIII).

Turning to the present case, the Court notes that it concerns a minor offence under the Road Traffic Safety Act, which, as such, does not belong to the traditional categories of criminal law (see, *mutatis mutandis*, *Suhadolc*, cited above; *Kammerer v. Austria*, no. 32435/06, § 28, 12 May 2010; and *Öztürk v. Germany*, 21 February 1984, § 51, Series A no. 73). The Court further notes that, unlike the case of *Suhadolc* (cited above), which concerned evidence obtained by means of an objective method, namely the use of a speed-measuring device and an alcohol test, the present case concerns an offence which was personally observed by the officers and where those officers' observations were the sole basis for the applicant's conviction. The Court notes that in such cases an oral hearing may have been essential for the protection of the accused person's interests in that it could put to the test the credibility of the police officers' findings. It observes, however, that despite having an opportunity to dispute the police findings in his request for judicial review, the applicant lodged what was referred to by the judge as "a standardised request for judicial review". This request contained no arguments with respect to the material elements of the offence (see, by contrast, *Flisar*, cited above, § 39). It included an assertion that the applicant had been driving in

accordance with the rules, but without specific details, criticism of general regulations concerning summary proceedings conducted by the police, and an objection to some unspecified measuring device and method.

The Court would point out in this connection that it has already assessed the provisions of the MOA concerning summary proceedings and found that, having regard to the fact that the accused has the opportunity to present arguments in favour of a hearing in his request for judicial review, a system that leaves the decision as to the need to hold an oral hearing to the judge's discretion is not *per se* incompatible with the guarantees enshrined in Article 6 (see *Suhadolc*, cited above). In this kind of case, i.e. cases concerning summary proceedings under the MOA, the need for an oral hearing will therefore depend not only on the nature of the offence but also on the arguments presented in the request for judicial review (see, *Flisar*, cited above, § 39).

Regard being had to the content of the applicant's request for judicial review, in which he failed to challenge before the local court any of the facts established by the police, the Court finds force in the Government's argument that the local court was able to adequately resolve the case on the basis of the file.

Accordingly, the Court concludes that the judge's discretion was in the present case exercised in a manner that was compatible with the requirements of Article 6 and that the absence of an oral hearing was therefore justified. This conclusion also applies by implication to the applicant's complaint concerning the lack of a public hearing. This part of the application is thus manifestly ill-founded and should be rejected under Article 35 §§ 3 (a) and 4 of the Convention.

B. Remaining complaints

Relying on Articles 6 and 13 of the Convention, the applicant complained that the Constitutional Court had declined to deal with his constitutional appeal and had merely referred to section 55a of the Constitutional Court Act, which had entered into force after the events concerned in his appeal had taken place. He argued that this decision of the Constitutional Court had denied him the right of access to court and had retroactively interfered with his rights.

In addition, the applicant complained that the judgment had been based solely on the police file, that no examination of witnesses had been carried out, that there had been a breach of his right to the presumption of innocence and that, contrary to Articles 6 and 13 of the Convention, no appeal against the Local Court's judgment had been possible. Finally, the applicant complained that the police had interfered with his right to liberty, as he had been stopped without any warning. Having examined the above complaints, the Court finds, in the light of all the material in its possession and in so far as the matters complained of are within its competence, that they do not disclose any appearance of a violation of the Articles relied on by the applicant. It follows that this part of the application is manifestly ill-founded and must be rejected in accordance with Article 35 §§ 3 (a) and 4 of the Convention.

For these reasons, the Court unanimously Declares the application inadmissible.

NOOT

Achtergrond: *Jussila*

1. In deze zaak werkt het EHRM verder aan een onderscheid tussen strafrecht met een grote S en met een kleine s. Het Hof worstelt al enige tijd met deze materie. In *Jussila t. Finland* (EHRM 23 november 2006 (GK), nr. 73053/01, «EHRC» 2007/31, m.nt. Albers) werd die worsteling zichtbaar. Het Hof besprak daar de vraag of het met toepassing van de *Engel*-criteria (EHRM 8 juni 1976, *Engel e.a. t. Nederland*, nrs. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 en 5370/72, par. 82), in een situatie van – in omvang – een zeer beperkte fiscale verhoging, komen tot de slotsom dat sprake is van een *criminal charge* recht doet aan het verdragsrecht. Het besprak in dat verband onder meer de uitspraak *Morel t. Frankrijk* (EHRM 6 juni 2000, nr. 34130/96, «EHRC» 2000/61) waar precies om die reden werd geoordeeld dat van een *criminal charge* geen sprake was. De Grote Kamer kwam evenwel in *Jussila* tot het oordeel dat die uitspraak geen bestendige lijn kon worden geacht en dat de 'bescheidenheid' van de sanctie niet als doorslaggevend argument kan worden gebruikt om te oordelen dat van een *criminal charge* geen sprake zou zijn (*Jussila*, par. 35).

2. Daarmee had het EHRM zichzelf uiteraard nog niet ontworsteld. De *Engel*-criteria zijn immers ruim te noemen en brengen veel gevallen onder de volle vleugels van art. 6 EVRM, leden 2 en 3 inclus. Het dilemma lijkt er daarbij vooral in te bestaan dat het EHRM, geconfronteerd met zaken op dat vlak, zich kennelijk is gaan afvragen of al die rechten wel onverkort op alle *criminal charge*-zaken van toepassing zijn, of althans in Straatsburg kunnen worden 'afgedwongen'. Het EHRM kwam in *Jussila* tot een oplossing door te bepalen dat er een onderscheid kan worden onderkend tussen *hard core criminal charges* en overige *criminal charges* (*Jussila*, par. 43). Die zaak had betrekking op een boete bij een gecorrigeerde belastingaangifte, vergelijkbaar met ons systeem van verzuimboetes. Het betrof een boete van ongeveer EUR 300,-. Een zaak die bovendien voor het fiscale deel buiten de reikwijdte van de beoordeling door het EHRM viel (nu het belastingrecht niet door art. 6 EVRM bestreken wordt).

3. De overwegingen in *Jussila* luidden evenwel algemeen en te verwachten viel dat hiermee een nieuwe loot aan de jurisprudentieboom werd toegevoegd. De argumentatie die het EHRM hanteert in *Jussila* komt er kort gezegd op neer dat er *criminal charges* met verschillend gewicht zijn; dat veel onder het autonome begrip *criminal charge* valt dat in de traditionele tradities van de lidstaten niet tot het (*hard core*) strafrecht behoort (zoals verkeersboeterecht; douaneboetes; mededingingsrechtboetes; financieelrechtelijke boetes; belastingverzuimboetes); dat de persoonlijke impact op een boeteling ('considerable personal significance') niet het beslissende criterium is voor de vraag of een zitting nodig is (*Jussila*, par. 43-44). Uit eerdere rechtspraak van het EHRM, overigens niet in verband met een *criminal charge* maar wel aangehaald in *Jussila* (in par. 41) blijkt dat een zitting niet per se noodzakelijk kan worden geacht indien er bijvoorbeeld geen aspecten zijn met betrekking tot de geloofwaardigheid of de betwisting van feiten die nopen tot een zitting, zulks (mede) te beoordelen op basis van wat de verzoeker te berde brengt in zijn of haar verzoek tot het houden van een zitting. Uit *Jussila* kan tevens worden afgeleid dat het EHRM het belangrijk vindt dat er wel iets als een verlostelsel bestaat

(*Jussila*, par. 48); het rücksichtslos niet houden van een zitting zonder uitzondering zal niet snel genade vinden.

4. In *Jussila* leidde dit alles tot de bevinding van geen schending. Het verlofstelsel dat daar niet had geleid tot een zitting kon door de beugel in die zaak. Dat betekent uiteraard toch nogal wat; er komt aan de vaststelling van zo'n *criminal charge* dan effectief geen rechter meer te pas. Formeel wel, bij het verzoek tot verlof, maar dat is mager te noemen.

Vervolg: *Suhadolc*, *Flisar*, *Berdajs*

5. De vraag was uiteraard hoe deze loot verder zou ontluiken. Daarop kan inmiddels een voorzichtige antwoord worden geformuleerd. In 2007 werd een soortgelijke uitspraak als *Jussila* gegeven in een soortgelijke kwestie: *Oy en Karanko t. Finland* (EHRM 17 juli 2007, no. 61557/00). In 2008 kwam het EHRM in eveneens twee Finse zaken tot een vaststelling van een schending omdat de boetelingen aldaar wel de geloofwaardigheid van het bewijs aan de kaak wilden stellen door het horen van getuigen. Ook daar werd geen verlof voor zitting verleend (*Lehtinen t. Finland*, EHRM 22 juli 2008, no. 32993/02 en *Kallio t. Finland*, EHRM 22 juli 2008, nr. 40199/02). In de traditionele lijn zei het EHRM in 2010 nog eens dat fraude in de vorm van verduistering bedreigd met gevangenisstraf uiteraard onder de *hard core criminal charges* valt, met zittingsrecht (*Goldmann en Szénászkyt. Hongarije*, EHRM 30 november 2010, nr. 17604/05).

6. Nu is met drie verdere uitspraken van het EHRM duidelijk geworden dat de *Jussila*-lijn bestendigd wordt. Het gaat om drie zaken tegen Slovenië: *Suhadolc* (EHRM 17 mei 2011 (ontv.besl.), no. 57655/08), *Flisar* (EHRM 29 september 2011, no. 3127/09) en *Berdajs*. In *Suhadolc* was sprake van beboeting voor een verkeersovertreding geconstateerd door een laserapparaat, en annex – na staande houden en blazen – voor het rijden onder invloed. De boete beliep ong. EUR 400 en de bestuurder kreeg een aantal (zeven) strafpunten op het rijbewijs. De bestuurder verweerde zich met voornamelijk formele weren (het laserapparaat was niet goedgekeurd; de ademanalyse was niet goed verlopen). Zijn argumenten slaagden niet. Het verzoek om verlof voor toegang tot de rechter werd vervolgens eveneens afgewezen. De rechter verwees daarbij naar twee proces-verba-

len zoals ter plekke opgemaakt waaruit de gang van zaken bleek, naar een toelatingsbevestiging omtrent het laserapparaat en naar het feit dat de bestuurder de ademanalyse ter plekke zonder commentaar had getekend.

7. Het EHRM begint de beoordeling in *Suhadolc* door de *Jussila*-lijn iets te concretiseren. De vraag of op basis van art. 6 EVRM recht bestaat op een zitting zal hebben af te hangen van de aard van de materie, waartoe in het bijzonder hoort of er een vraag omtrent feiten of recht rijst die niet op basis van het dossier kan worden beslist. Het EHRM vervolgt met een negatieve afbakening: een zitting is mogelijk niet gevergd waar geen aspecten omtrent de geloofwaardigheid of omtrent betwiste feiten het noodzakelijk maken een mondelinge behandeling te houden om het bewijs te presenteren of voor het ondervragen (*cross-examination*) van getuigen en waar de vervolgte een adequate mogelijkheid is geboden zijn of haar zaak schriftelijk te bepleiten en het bewijs te betwisten.

8. In *Suhadolc* (be)oordeelde het EHRM dat de klager in de administratieve procedure feitelijke en juridische verweren had kunnen voeren; dat het verlofverzoek van klager – kort gezegd – van algemene aard was; dat de bewijsmiddelen geen aanleiding gaven vragen over de geloofwaardigheid te stellen die een mondelinge behandeling met ondervraging van getuigen vergden; dat klager dat laatste ook niet verzocht had. Dat in acht nemend, alsook 'the minor character of the offence' komt het EHRM tot de conclusie dat geen sprake is van een schending en dat de klacht als kennelijk ongegrond, niet-ontvankelijk is.

9. De zaak *Flisar* is van wat andere aard. Bij een familiale kwestie slaat de klager zijn halfzus, aldus de aanwezige politiefunctarissen. De achtergrond was het tijdelijk verborgen houden door die halfzus van haar dochter. Klager kreeg een boete van ong. EUR 625,-. Zijn verlofverzoek meldde dat de gebeurtenissen anders zijn verlopen, onder meer dat hij niet had geslagen. Het verlofverzoek werd afgewezen zonder in te gaan op klagers argumenten. Het EHRM beoordeelde de klacht van *Flisar* in de lijn van *Jussila*. Ook hier gaat het, zegt het EHRM, niet om het traditionele strafrecht; het ging immers om een orde-ningsovertreding in de Sloveense *Protection of Public Order Act* (par. 36). Het EHRM komt tot een andere uitkomst dan in *Suhadolc*. Het

overweegt daartoe dat het in die laatste zaak om objectief bewijs ging (laserapparaat, ademanalyse) terwijl het hier ging om waarnemingen van politiefunctionarissen, die ook nog eens het enige bewijs vormden voor de overtreding. Bovendien stelden die functionarissen de boete vast en was er geen nadere ronde voor argumenten of verweren (par. 38). Nu de klager in het verlovverzoek enkele feitelijke aspecten alsook de verklaringen van de politiefunctionarissen had betwist, levert het afzien van een zitting een ongerechtvaardigde inperking op het *fair trial*-beginsel op (par. 39).

10. *Berdajs* betreft als laatste van de drie uitspraken weer een met *Suhadolc* vergelijkbare casus. Klager werd als vrachtwagenchauffeur staande gehouden door de politie met als verdenking overbelading van de truck. Hem werd gevorderd de vrachtwagen te laten wegen, hetgeen hij – uiteindelijk – weigerde. Daarvoor kreeg hij een boete van EUR 2,503. Klager verzocht verlof om toegang tot de rechter op (volstrekt) formele gronden. Het werd door de nationale rechter – zakelijk samengevat – afgewezen nu erin slechts algemene gronden naar voren werden gebracht en de feiten niet werden betwist.

11. Het EHRM constateert – niet verbazingwekkend – dat het om een ‘minor offence’ gaat niet behorend tot het traditionele strafrecht. Het vervolgt met de overweging dat deze zaak afwijkt van *Suhadolc* nu het niet om objectief bewijs gaat. In zoverre lijkt de zaak dus op *Flisar*. De uitkomst is evenwel gelijk aan die in *Suhadolc*; geen schending. De reden daarvoor is dat de klager in feite geen specifiek argument naar voren heeft gebracht in het verlovverzoek dat materieel op de overtreding ziet. Hij verbleef in algemeenheden en droeg geen argument aan waarom hij de overtreding inhoudelijk (danwel met formele wesen daarop ziend) betwistte.

Vervolg: meer differentiatie?

12. Met de drie besproken uitspraken is de *Jussila*-lijn dus voortgezet. Daarbij verdient opmerking dat het Hof in *Jussila* in verband met zijn overwegingen (leidend dus tot de conclusie dat bij niet *hard core criminal charges* een zitting niet altijd noodzakelijk is) nadrukkelijk de efficiëntie en (proces)economie van het voortvarend kunnen komen door nationale autoriteiten van het afronden van een procedure noemde (par. 42). Dit onder meer tegen de achtergrond van

het redelijketermijnvereiste. Dat is herhaald in *Suhadolc*. De verwachting kan dan ook gemakkelijk worden uitgesproken dat het EHRM in de komende periode de lijn zal doorzetten en toepassen op de gebieden die het in *Jussila* al benoemde: kortweg het sanctierecht niet behorend tot het traditionele strafrecht. Te meer nu het EHRM in *Jussila*, en herhaald in de hier besproken uitspraken, opmerkt dat het niet enkel in ‘rare cases’ (uitzonderingsgevallen) zo zal zijn dat het afzien van een zitting, met de aangehaalde voorwaarden, gerechtvaardigd kan zijn. Dat is dan ook niet de meest interessante kwestie. Veel interessanter lijkt de vraag of het EHRM onder deze lijn ook zal toestaan dat andere rechten van art. 6 EVRM niet onverkort van toepassing zijn op de niet-*hard core criminal charges*. Dan pas zou werkelijk een *criminal charge à plusieurs vitesses* op gang komen. Een tamelijk recente uitspraak op het gebied van het mededingingsrecht (beboeting), *Menarini Diagnostics S.R.L. t. Italië* (EHRM 27 september 2011, no. 43509/08, «EHRC» 2012/7), laat zien dat het EHRM daar in elk geval de *full jurisdiction*-toets uitoefende. Overigens is uit die uitspraak niet af te leiden of het EHRM van oordeel is dat die zaak hoorde tot *hard core criminal charges*; het ging namelijk ‘weliswaar’ om een boete van de mededingingsautoriteit, die niettemin 6 miljoen euro bedroeg. Het valt afrondend te bezien of de jurisprudentie zich zal bewegen in de richting van een veel gedifferentieerder stelsel van art. 6 EVRM-bescherming voor *criminal charges*. Wat daar van zij, met de besteding van *Jussila* in de hier besproken uitspraken is daartoe wel de eerste stap gezet.

R. de Bree
Advocaat te Den Haag